XI. A mi bèl Colfòsc.

Bī crëp in alt, al bas bèles planůres,
Mëşores, Piz e Pisciadů e Crespëna,
Polůš, Sasòngher, důt' con mil figůres,
Tĕ féž, oh bèl Colfòsc, corona plëna!

Tů chiamp, tů pra, tůs bèles gran pastůres,
Tůs èghes tléres, miůs kĕ vin pró cëna,
D' i bósc' bī vërt' les piceres ordůres
D' i lůš ladins féž té flụ fin Mantëna.

Dĕ gran' e pici armënt' la gran tlapada
Dá a gënt na spëişa bëgn leşīra e sana,
Da acórt famëi con cůra pascentada;
La bona gënt, d' origin důt romana,
Al laúr šfadiůs da pič sů bèl aoşada
Féž con onòr důt chièz k' onòr comana.

XII. L Giat Fòsc.

Jů a la Plī dĕ Marò fől zacan n contadin;
Sůa chiaşa di nes pói, só inòm chiamó manco;
Mò kël k' i ves òi di, kël è pa vëi dĕ fin:
N giat āl, kĕ sĕ tlamā e e̋ tlamé da důt' Banco.

L contadin, k'é n Marò, tegniva sůn só giat,
Pró důt' laldāl sůa bèstia plů kĕ scicada;
N bon i oről, con rejon od inch a tórt, da mat,
Bëgn k' ëla fòs da důt' zënza dlonc skivada.

L giat fő, per èster giat, zënza confront dër bèl;
Fòscia scèkĕ l' infér fóva sůa pilicia,
Ignó d' ater corů nĕ n' avel tac o anèl,
Scèc á datrai la bèstia, kĕ kīr soricia.

Per èster tan bèl fòsc i digeōn soënz malan;
Dĕ malan parő chi i oedli da ria chiaradűra;
Š' ël aricia̋ pa spó tel sën só gran polan,
Èssen minè da impró l momënt dĕ tortűra.

Só maolamënt, dűt ater fől kĕ bèl conzért;
Fa fageől tan da salvergin e da incrëscĕ,
K' an aspeta̋ la fin dĕ só maolé dër ért,
Cīs š' an l'aldī, can kĕ la lűna é̄ tel crëscĕ.

L bűr maolamënt aldīn dĕ dí, nó mai dĕ noet,
Perchi kĕ da scorënta noet slondernavel;
Scèkĕ ki da dĕ noet n'in dével nia del lèt:
L Marò, del sëré da it dĕ ban sĕ porvavel.

Finèstres, pórtes, dűt cant podóven sëré;
Só bűš ciafava zënza gran fadia Banco;
Olá k' ël gis la noet, degűn' nĕ l' ès stomé,
E l contadin, só bon patron, chiamó manco.

L cažo orő, kĕ l Marò ès chièz da fa a san Martin;
Intardivè n pű scialdi s' él per afari,
Kĕ n' orő avëi per nia dĕ nó degűna fin,
Bëgn k' ël fòs bagatèles ma e „larifari“.

Inscí batő l martèl dĕ chiampaní diž bót'
E na gran strada ā fata bèl lűna plëna,
Kĕ nóš Marò la bona noet lascia a dòi zót',
K' i ava paiè, dĕ sű afari contënt', na cëna.

L bon contadin sen va contënt da Picolin;
L vin sëntel dër del vérs per sĕ mët in strada,
Travérs l bűr bósc dĕ Pláies lonc e lérc, zënza fin,
Olá kĕ gënt da l' Órco è soënz strabaciada.

A mèz Pláies fő revè con var saori l Marò;
A ki kĕ nĕ conëš kël póst, n crist l' insëgna,

Da man fat púc espérta, dĕ laúr scialdi grò,
Mò búrt o bèl, vignún a l'odëi sĕ sëgna.

Súra kël crist tel bósc súra strada vèl n plan,
Nó gran nó pič, mò bon asá per na fèsta,
Kĕ valgún' òiĕ fa a mèz kël bósc bèl kīt e gran,
Kĕ tra d'atri bósc' taiá intīr chiamó nes rèsta.

Nóš contadin pasava l crist dlon sĕ signan,
Bëgn contënt dĕ podëi piè jú vérs Longièga;
Mò dút ten iadĕ vèghel súra ël sdlominan
E alda n šešúr, scèc val morin ciafès l'èga.

L Marò da bráo Ladin ava gran ardimënt;
Zënza dī pensé val sú da këla véra,
Coriús d' odëi la gáoža e kël romblenamënt,
Kĕ sĕ féž aldi iló sún kël tó' dĕ téra.

Apëna trënta vareš per l bósc avel fat,
K'ël vèga dan ël na chiaşa ilominada;
Palaz paről, per èster abitè dër at
Da gënt dër a l'in grana e dër bëgn aoşada.

L Marò pró na finèstra ciotiava e chiarā:
Scèc incanté restavel da la belëza,
K'ël odóva tĕ kël palaz e considrā,
Chiaşa n'āl mai chiamó odú dĕ té rikëza.

Bèla grana, corida dĕ drap é la stúa;
T'a mèz sú sòt n bèl gran candelīr odóven,
Da les pérts mëşes plënes dĕ pom, për ed úa;
Chièz k'ël indeletā, podëi tó podóven.

Mò púc' ā şëgn dĕ la orèla dĕ gi dő al mangiè;
La sozietè pensava iló ad atres cóses:
Balé, trá salt', rodé, scèc té vidī scrichiè,
Këš fageóven iló, scèc gonót a Dóses.

Nóš pùr Marò dal dī chiaré odóvel dùt fòsc;
Ëles odől iló dër bëgn conesciùdes:
Da Longiarú n' él troepes, pùchies da Colfòsc,
Valgamía da Marò, dal dí da inrè odùdes.

Dĕ dùt' i lùš ladins n' él l plù da san Martin,
Mò këstes fóva in gran pért bëgn scialdi zótes;
Snèl fóva l bal, les ródes bèles, zënza fin,
L dùt confòrm a la mùžiga ed a les nótes.

Dĕ jones·e dĕ vèdles n' él dĕ vigni lùc,
Mò dĕ dùta la gran bèla radonanza,
Kĕ tĕ kël bèl palaz fageóva kël bèl jùc,
Ā les jones, scèc ël è dërt, la maioranza.

Cīs dĕ Badía, la val sopérba, fől troec mùš,
Bī cụci, nët', gentī, jon', dĕ prụma insciùda;
Këles da san Chiašan fageő dùt in nascùš,
Scèc vignùna temù s' ès d' èster odùda.

Les plù incómpres paróva këles da La Val,
Per ater bèles tochies e bëgn nodrides,
Mò peşóchies n pù masa per sĕ dé iló al bal,
Del rèst espértes cër bózes bëgn implides.

Vestides főles dùtes bèl avişa ùnfat,
Mò tra jones e vèdles fől desfarënzia:
Këles portava n guant dĕ bèl patùč fòsc fat,
Kĕ sĕ convëgn a stato dĕ penitënzia.

Bèl fòsc é l bùst, con strísciores d' ór da les pérts,
Fòsces fóva, scèc dùt, inchiĕ les gonèles,
Bèles longies, per n bal magari masa ognért's;
Fòš évi chi i chialzá e dùtes les cordèles.

I cói bi blanc' fő zënza pèza e fazorī,
Mò bëgn fornis vignùn dĕ bèles morones,

Vignúna dĕ trëi cói dút lominúš e bī;
Manies fòsces corī les sciables torones.

Súl chiè n'aveles nia, nó ciúria nó chiapèl;
I chiavëis, dút desliá scèkĕ bèles tlines,
S'arbandonava a vigni sòfl dĕ vënt morjèl,
Levé dal movimënt dĕ les balarines.

Les morones cër l cól portava n fornimënt:
Dĕ blòta sëda cụcena na cordèla,
Kĕ, tel cioló tacada ia dő dĕ fin argënt,
Revā dút sflindernan a pè a la gonèla.

Griš fóva dĕ les vèdles ëles l fornimënt;
Chi l chiè áveles cori da na ciúria griža:
Na cordèla portā chi kësta sór dĕ gënt,
Mò del corú, kĕ mòstra na vachia friža.

Jon' fóva dút' i ëi gnút' a kël divertimënt,
Vestis dút' da catif e con guant da fèstes:
Chialzes blanchies, la braia dĕ goron liciorënt,
Chialzá da stlares, mò dĕ módes forèstes.

Corpèt portava dút' bèl fòsc e lominús;
L corpèt da it, pró dút' plú cụce kĕ sanc fóvel;
Cër la vita ā vignún só bèl ciòl dër preziús,
L sëgn, kĕ vignún oróva, a mèz l ciól metóvel.

Chiapèl portava spiz ed alt vignún súl chiè,
Forni dĕ plụma bèla blanchia e dër longia,
Kĕ sĕ moióva e sfloternava mindechiè,
Scèc bisca desenòṣa súa lënga slongia.

Jon' e jones balava man in man adụm;
Les vèdles ā per balarin na granara,
Kĕ portava sú insom l manĕ na bèla lụm:
Bëgn fèter balarin, kĕ balava para.

I bai tĕ këla radonanza da iló fat'
Fóva dĕ vigni sórt; l plù fő̆l la Forlana,
Kĕ descedava dùta këla fòla ad at',
K' é gonót dĕ sórt sospetòṣa e mondana.

I joblèri — chi orès pa chiamó dĕ plù bèl? —
Fő dĕ gran' bī giat' fòš, cofá dùt' sùn mëṣa;
Sèt en fóvel in dùt'; vignùn sùl chiè ā n chiapèl;
La còda a dërta sù scèc vachies kĕ bëṣa.

L prụm giat, n dër soperbon, sonava l bonbardon;
Cër l cól āl intercoré na vëta blanchia.
L second sonā la zitra e parő n' avaron,
Kirī trés valc, k' ël savaiava d' avëi manchia.

L térz manegeava l tlarinèt da bëgn espért,
Mò tĕ sù oedli ligeőn la gran bùrta invidia.
L quart batóva l tambùr e parő bráo dĕ só ért,
Mò zënza odőn, k' ël fòs inclinè a l' azidia.

L quint, kĕ sonā la vidora, é n dër maladët;
Kẹl fől bùrtes pašions e idés kĕ piziava.
L sést, maèster dĕ trombëta, fő plù k' i atri nët,
Mò desenùs scèc té rabiùš dùt in sbava.

L šétim fő da soné i orghi da mantež dër bon,
Mò tormenté k' ël fóva da na gran gòla
Trascorāl soënz la mùžiga per val giaolon,
K' ël odóva sùn mëṣa tĕ na bèla òla.

Nóš pùr Marò chiarava trés, ël è pa vëi;
Imponté stël iló dan këla finèstra,
Les mans plënes dĕ soiùs slargiades sùl parëi,
Scèc ëles fòs tacades con largiè o maèstra.

Só chiè dùt mat rodā con gran cigidamënt,
Tormenté e spaventé dĕ só bèl giat, Banco,

K'ël ā odù sonan l bonbardon tra këla gënt
E conesciō tra i atri giat' l'ùmeltè l manco.

N còlp sùrt l'á descedé da këla ciornitè;
Ponù fóvel e sdraiè a mèz kël plan per téra;
Desparù fő l palaz, giat' e dùt l comitè;
Tĕ só chiè sëntel n gran mé, kĕ tira e zéra.

Da lonč tocā sùa orëdla n bèl pič son lişīr:
La chiampana él, kĕ salodā adòra Maria;
A kël son sant devënta l Marò indő sinzīr,
Alza la mënt a Dī e a Maria e seu pëia spó indő ia.

A chiaşa rùl in mal èster, dùt pensirùs,
Mò dĕ vigni gran prigo sĕ sëntel franco;
D'odëi só giat, só bon joblèrĕ, èl dër corìùs,
Mò desparù è da këla noet incá Banco.

XIII. Cristl da Rās.

Cristl da Rās sĕ tlamā zacan n gran strion;
Jù al Plan dĕ Marò fől da dùt' bëgn conesciù;
Iló stél e godő sùa abitazion
Ḍa gënt vèdla gonót kirí, da jon' temù.

Pasé āl la scóla fòscia con onòr,
Fat la vižita in ùltima con distenzion
Olá kĕ s'alza şëgn l chiastèl dit Tòr,
Bëgn conesciù da nosta picera nazion.

Strionëč savől da fa dĕ vigni sórt,
Per këš fővel kiri da gënt e lonč e lérc,
K'oróva avëi rejon impè del tórt;
Pró Cristl ciafā dĕ ta per solit bon albérc.